

Institutionen för handel och företagande

TENTAMEN

Kurs: Ekonomistyrning II

Kurskod: FÖ350G

Högskolepoäng för tentamen: 5 hp

Datum: 2025-12-11

Skrivtid: 14.30-19.30

Ansvarig lärare: Fredrik Lundell

Berörda lärare: Erna Delic

Hjälpmedel/bilagor: högskolans miniräknare

Anvisningar	☒	Visa alla nödvändiga beräkningar
	☒	Ta nytt blad för varje ny fråga
	☒	Skriv endast på en sida av papperet.
	☒	Skriv namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
	☒	Numrera lösbladen löpande.
	☒	Använd inte röd penna.
	☒	Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.

Följande betygskriterier gäller vid skriftlig tentamen:

Väl Godkänd: 30-40p

Godkänd: 20 -29,5p

Underkänd: 0-19,5p

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Antal sidor totalt 7

Uppgift 1 (16 poäng)

VD och ägare Lisa Larsson har precis påbörjat arbetet med att ta fram en prototyp för en helt ny typ av resväska, som hon planerar att hennes företag Travel-in-Style AB kommer att lansera under nästa år. Resväskan kommer att anpassas för en specifik målgrupp, kvinnor 30 år och äldre med en karriär inom akademiska yrken. Detta är en målgrupp som har en god köpkraft, reser ofta och långa avstånd både i sitt arbets- och privatliv, och har stora krav på resväskans utseende och funktionalitet. Väskan kommer att ha flera säkerhetsfunktioner för att motverka stöld och åverkan, men också en inbyggd GPS-tracker så att väskan kan följas via en app. En grupp framstående svenska designers har fått i uppgift att skapa tilltalande former och färger, och som signalerar hög kvalitet.

Företaget har tidigare inte haft fokus på någon speciell målgrupp, utan är kända för att tillverka och sälja resväskor som är hållbara och estetiska tilltalande för de flesta. Deras resväskor befinner sig i premium-segmentet, men har haft lite lägre pris än de stora varumärkena på marknaden. Detta är ett val som gjorts för att vara konkurrenskraftiga, då företaget är betydligt mindre (c.a. 250 anställda och omsättning på 950 MSEK) än sina konkurrenter, som är multinationella företag och börsnoterade i USA, Japan och Italien.

Eftersom Lisa har hört talas om att du har läst en fortsättningskurs inom ekonomistyrning så vill hon nu ha dina råd:

a.) Hur bör ett balanserat styrkort utformas för att det ska underlätta fortsatt utveckling och försäljning av den nya resväskan? Fokusera i din argumentation på dina tre viktigaste råd till Lisa och tänk på att motivera på ett tydligt sätt. (6p)

b.) Hon vill också ha ditt ärliga svar kring de för- och nackdelar som balanserat styrkort har i just denna situation. Det räcker att du anger och förklarar en för- respektive nackdel. (2p)

c.) Lisa vill också passa på att fråga dig om hur hon ska gå tillväga för att prissätta resväskan. Hennes ekonomichef är mycket kompetent på att göra både påläggs- och ABC-kalkyler, men det har ändå varit svårt att hitta ”optimala” priser på deras produkter. Lisa vill att inget går fel när det gäller nya resväskan. Vad är ditt råd kring hur Lisa ska hantera prissättningen av den nya resväskan (i detta läge)? (4p)

d.) Eftersom Lisa har en marknadsföringsbakgrund, och ”vet vad som säljer” tycker hon att väskans design är helt avgörande, och har gett sina designers ”fria händer” att ta fram deras bästa förslag. Samtidigt är ekonomichefen mycket bekymrad kring kostnaderna utifrån ett livscykelperspektiv. Antag att du skulle ha ett möte med Lisa och ekonomichefen, för att försöka komma fram till en kompromiss. Vad skulle du ge för råd och varför? (4p)

Uppgift 2 (5 poäng)

Ett medelstort tillverkande företag, Svets och Smide AB, håller precis på att se över sitt belöningssystem (undantaget marknadsavdelningen, som har ett separat belöningssystem som anses uppfylla sitt syfte och ses som rättvist både bland företagsledning och säljarna).

Företaget har som tradition att dela ut en julbonus (totalt 25% av nettoresultat) som är lika stor för alla anställda vid goda resultat. Ägare, styrelse och företagsledning är helt överens om att denna bonus, som delas ut i samband med julen, ska behållas som belöning framöver också. VD Leonora Karlsson mantra är att ”goda insatser ska löna sig för alla”.

Företagsledningen har dock bestämt att man utöver julbonus, också ska skapa en gruppbelöning. Det har dock varit skilda åsikter kring hur detta system skulle utformas för att det ska gynna företagets ekonomiska utveckling. Utgå ifrån ett eget exempel, relevant för detta företag, för att förklara vad företagsledningen bör tänka på vid utformningen. Ditt svar ska innefatta hur man ska bestämma vad som utgör en grupp, vilka prestationer som ska belönas och vilken slags belöning som ska användas.

Uppgift 3 (6 poäng)

Bör företagsledningen investera i följande maskin, kallad "Million dollar box", utifrån nettonuvärdet efter skatt baserat på nedanstående information? Visa dina beräkningar stegvis och motivera ditt svar.

Investering	150 000 kr
Inbetalningar år 1-3	50 000 kr/år
Inbetalningar år 4-7	40 000 kr/år
Inbetalning år 8	30 000 kr
Utbetalning år 1-8	10 000 kr/år
Ekonomisk livslängd	8 år
Kalkylränta	12%
Restvärde	20 000 kr
Underhållskostnad (år 5)	6 000 kr
Skattesats	30%

Företaget nyttjar den maximala skattemässiga avskrivningen på 20%.

Uppgift 4 (5 poäng)

- Diskutera hur traditionell och modern ekonomistyrning skiljer sig i ett tillverkande företag. Använd två konkreta exempel för att illustrera detta!
- Förklara hur Business Intelligence 3.0 skulle kunna fungera för att förbättra ett tillverkande företags (moderna) ekonomistyrning. Utgå gärna från exempel som getts i a-uppgiften.

Uppgift 5 (4 poäng)

Big Muscles AB säljer kosttillskott via sina tre butiker, som finns i Stockholm, Göteborg och Malmö. Det har hittills gått mycket bra för företaget och de har fått många kunder. Speciellt glädjande har varit företagets förmåga att locka en bred kundgrupp, t ex professionella idrottare, amatöriddrottare och hälsoentusiaster. Företagets Vd och storägare, Bulk Hogan, anser sig dock inte längre ha motivationen och orken att koordinera och leda de tre butikerna, och funderar därför på att lägga ned en av dem.

Med utgångspunkt av informationen nedan, i vilken stad bör verksamheten läggas ned? Varför då?

Restaurang	Räntabilitet på totalt kapital			Rörelsemarginal			Tillväxt (omsättning)		
	2023	2024	2025*	2023	2024	2025*	2023	2024	2025*
Stockholm	10 %	9%	9%	9%	6%	7%	5%	5%	5%
Göteborg	8%	7%	13%	6%	6%	6%	6%	2%	9%
Malmö	9%	9%	9%	4%	8%	7%	3%	10%	8%

Räntabilitet på totalt kapital = resultat efter finansiella intäkter/totalt kapital

Rörelsemarginal = rörelseresultat/omsättning

**Nyckeltal för år 2025 är estimat, men som anses ha god träffsäkerhet då mindre än 3 veckor återstår av året.*

Uppgift 6 (4 poäng)

Svets och Smide AB tillverkar bl.a. en trädgårdslampa som kallas för ”Bright future”, som säljs för 1200 kr/st. Denna lampa består av ett stålstativ och två cylindrar som tillverkas i verkstaden och en kupa som tillverkas i glasavdelningen. Montering och elinstallation sker i monteringsavdelningen, som sedan levererar färdig produkt till försäljningsavdelningen. Nedan visas aktuella kostnader och priser (kr/st):

	Stålstativ	Cylinder	Kupa	El-material och montering
Självkostnad	125	185	50	200
Marknadspris	150	190	70	150

Lamp-hyttan AB kan både köpa och sälja komponenter till marknadspris.

- Beräkna verkstadens täckningsbidrag (kr per material till en färdig lampa) vid internavräkning till självkostnad respektive marknadspris. (2p)
- Beräkna försäljningsavdelningens täckningsbidrag (kr per färdig lampa) vid internavräkning till självkostnad respektive marknadspris. (2p)

Nuvärdefaktor Formel = $(1 + r)^{-n}$ r = ränta
 n = antal år

År / Procent	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
1	0,9901	0,9804	0,9709	0,9615	0,9524	0,9434	0,9346	0,9259	0,9174	0,9091	0,9009	0,8929	0,8850	0,8772	0,8696
2	0,9803	0,9612	0,9426	0,9246	0,9070	0,8900	0,8734	0,8573	0,8417	0,8264	0,8116	0,7972	0,7831	0,7695	0,7561
3	0,9706	0,9423	0,9151	0,8890	0,8638	0,8396	0,8163	0,7938	0,7722	0,7513	0,7312	0,7118	0,6931	0,6750	0,6575
4	0,9610	0,9238	0,8885	0,8548	0,8227	0,7921	0,7629	0,7350	0,7084	0,6830	0,6587	0,6355	0,6133	0,5921	0,5718
5	0,9515	0,9057	0,8626	0,8219	0,7835	0,7473	0,7130	0,6806	0,6499	0,6209	0,5935	0,5674	0,5428	0,5194	0,4972
6	0,9420	0,8880	0,8375	0,7903	0,7462	0,7050	0,6663	0,6302	0,5963	0,5645	0,5346	0,5066	0,4803	0,4556	0,4323
7	0,9327	0,8706	0,8131	0,7599	0,7107	0,6651	0,6227	0,5835	0,5470	0,5132	0,4817	0,4523	0,4251	0,3996	0,3759
8	0,9235	0,8535	0,7894	0,7307	0,6768	0,6274	0,5820	0,5403	0,5019	0,4665	0,4339	0,4039	0,3762	0,3506	0,3269
9	0,9143	0,8368	0,7664	0,7026	0,6446	0,5919	0,5439	0,5002	0,4604	0,4241	0,3909	0,3606	0,3329	0,3075	0,2843
10	0,9053	0,8203	0,7441	0,6756	0,6139	0,5584	0,5083	0,4632	0,4224	0,3855	0,3522	0,3220	0,2946	0,2697	0,2472
11	0,8963	0,8043	0,7224	0,6496	0,5847	0,5268	0,4751	0,4289	0,3875	0,3505	0,3173	0,2875	0,2607	0,2366	0,2149
12	0,8874	0,7885	0,7014	0,6246	0,5568	0,4970	0,4440	0,3971	0,3555	0,3186	0,2858	0,2567	0,2307	0,2076	0,1869
13	0,8787	0,7730	0,6810	0,6006	0,5303	0,4688	0,4150	0,3677	0,3262	0,2897	0,2575	0,2292	0,2042	0,1821	0,1625
14	0,8700	0,7579	0,6611	0,5775	0,5051	0,4423	0,3878	0,3405	0,2992	0,2633	0,2320	0,2046	0,1807	0,1597	0,1413
15	0,8613	0,7430	0,6419	0,5553	0,4810	0,4173	0,3624	0,3152	0,2745	0,2394	0,2090	0,1827	0,1599	0,1401	0,1229
16	0,8528	0,7284	0,6232	0,5339	0,4581	0,3936	0,3387	0,2919	0,2519	0,2176	0,1883	0,1631	0,1415	0,1229	0,1069
17	0,8444	0,7142	0,6050	0,5134	0,4363	0,3714	0,3166	0,2703	0,2311	0,1978	0,1696	0,1456	0,1252	0,1078	0,0929
18	0,8360	0,7002	0,5874	0,4936	0,4155	0,3503	0,2959	0,2502	0,2120	0,1799	0,1528	0,1300	0,1108	0,0946	0,0808
19	0,8277	0,6864	0,5703	0,4746	0,3957	0,3305	0,2765	0,2317	0,1945	0,1635	0,1377	0,1161	0,0981	0,0829	0,0703
20	0,8195	0,6730	0,5537	0,4564	0,3769	0,3118	0,2584	0,2145	0,1784	0,1486	0,1240	0,1037	0,0868	0,0728	0,0611

Nusummeffaktor Formel = $[1 - (1 + r)^{-n}] / r$

r = ränta

n = antal år

År / Procent	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
1	0,9901	0,9804	0,9709	0,9615	0,9524	0,9434	0,9346	0,9259	0,9174	0,9091	0,9009	0,8929	0,8850	0,8772	0,8696
2	1,9704	1,9416	1,9135	1,8861	1,8594	1,8334	1,8080	1,7833	1,7591	1,7355	1,7125	1,6901	1,6681	1,6467	1,6257
3	2,9410	2,8839	2,8286	2,7751	2,7232	2,6730	2,6243	2,5771	2,5313	2,4869	2,4437	2,4018	2,3612	2,3216	2,2832
4	3,9020	3,8077	3,7171	3,6299	3,5460	3,4651	3,3872	3,3121	3,2397	3,1699	3,1024	3,0373	2,9745	2,9137	2,8550
5	4,8534	4,7135	4,5797	4,4518	4,3295	4,2124	4,1002	3,9927	3,8897	3,7908	3,6959	3,6048	3,5172	3,4331	3,3522
6	5,7955	5,6014	5,4172	5,2421	5,0757	4,9173	4,7665	4,6229	4,4859	4,3553	4,2305	4,1114	3,9975	3,8887	3,7845
7	6,7282	6,4720	6,2303	6,0021	5,7864	5,5824	5,3893	5,2064	5,0330	4,8684	4,7122	4,5638	4,4226	4,2883	4,1604
8	7,6517	7,3255	7,0197	6,7327	6,4632	6,2098	5,9713	5,7466	5,5348	5,3349	5,1461	4,9676	4,7988	4,6389	4,4873
9	8,5660	8,1622	7,7861	7,4353	7,1078	6,8017	6,5152	6,2469	5,9952	5,7590	5,5370	5,3282	5,1317	4,9464	4,7716
10	9,4713	8,9826	8,5302	8,1109	7,7217	7,3601	7,0236	6,7101	6,4177	6,1446	5,8892	5,6502	5,4262	5,2161	5,0188
11	10,3676	9,7868	9,2526	8,7605	8,3064	7,8869	7,4987	7,1390	6,8052	6,4951	6,2065	5,9377	5,6869	5,4527	5,2337
12	11,2551	10,5753	9,9540	9,3851	8,8633	8,3838	7,9427	7,5361	7,1607	6,8137	6,4924	6,1944	5,9176	5,6603	5,4206
13	12,1337	11,3484	10,6350	9,9856	9,3936	8,8527	8,3577	7,9038	7,4869	7,1034	6,7499	6,4235	6,1218	5,8424	5,5831
14	13,0037	12,1062	11,2961	10,5631	9,8986	9,2950	8,7455	8,2442	7,7862	7,3667	6,9819	6,6282	6,3025	6,0021	5,7245
15	13,8651	12,8493	11,9379	11,1184	10,3797	9,7122	9,1079	8,5595	8,0607	7,6061	7,1909	6,8109	6,4624	6,1422	5,8474
16	14,7179	13,5777	12,5611	11,6523	10,8378	10,1059	9,4466	8,8514	8,3126	7,8237	7,3792	6,9740	6,6039	6,2651	5,9542
17	15,5623	14,2919	13,1661	12,1657	11,2741	10,4773	9,7632	9,1216	8,5436	8,0216	7,5488	7,1196	6,7291	6,3729	6,0472
18	16,3983	14,9920	13,7535	12,6593	11,6896	10,8276	10,0591	9,3719	8,7556	8,2014	7,7016	7,2497	6,8399	6,4674	6,1280
19	17,2260	15,6785	14,3238	13,1339	12,0853	11,1581	10,3356	9,6036	8,9501	8,3649	7,8393	7,3658	6,9380	6,5504	6,1982
20	18,0456	16,3514	14,8775	13,5903	12,4622	11,4699	10,5940	9,8181	9,1285	8,5136	7,9633	7,4694	7,0248	6,6231	6,2593

Annuitetsfaktor Formel = $r / [1 - (1 + r)^{-n}]$ **r = ränta**

n = antal år

År / Procent	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
1	1,0100	1,0200	1,0300	1,0400	1,0500	1,0600	1,0700	1,0800	1,0900	1,1000	1,1100	1,1200	1,1300	1,1400	1,1500
2	0,5075	0,5150	0,5226	0,5302	0,5378	0,5454	0,5531	0,5608	0,5685	0,5762	0,5839	0,5917	0,5995	0,6073	0,6151
3	0,3400	0,3468	0,3535	0,3603	0,3672	0,3741	0,3811	0,3880	0,3951	0,4021	0,4092	0,4163	0,4235	0,4307	0,4380
4	0,2563	0,2626	0,2690	0,2755	0,2820	0,2886	0,2952	0,3019	0,3087	0,3155	0,3223	0,3292	0,3362	0,3432	0,3503
5	0,2060	0,2122	0,2184	0,2246	0,2310	0,2374	0,2439	0,2505	0,2571	0,2638	0,2706	0,2774	0,2843	0,2913	0,2983
6	0,1725	0,1785	0,1846	0,1908	0,1970	0,2034	0,2098	0,2163	0,2229	0,2296	0,2364	0,2432	0,2502	0,2572	0,2642
7	0,1486	0,1545	0,1605	0,1666	0,1728	0,1791	0,1856	0,1921	0,1987	0,2054	0,2122	0,2191	0,2261	0,2332	0,2404
8	0,1307	0,1365	0,1425	0,1485	0,1547	0,1610	0,1675	0,1740	0,1807	0,1874	0,1943	0,2013	0,2084	0,2156	0,2229
9	0,1167	0,1225	0,1284	0,1345	0,1407	0,1470	0,1535	0,1601	0,1668	0,1736	0,1806	0,1877	0,1949	0,2022	0,2096
10	0,1056	0,1113	0,1172	0,1233	0,1295	0,1359	0,1424	0,1490	0,1558	0,1627	0,1698	0,1770	0,1843	0,1917	0,1993
11	0,0965	0,1022	0,1081	0,1141	0,1204	0,1268	0,1334	0,1401	0,1469	0,1540	0,1611	0,1684	0,1758	0,1834	0,1911
12	0,0888	0,0946	0,1005	0,1066	0,1128	0,1193	0,1259	0,1327	0,1397	0,1468	0,1540	0,1614	0,1690	0,1767	0,1845
13	0,0824	0,0881	0,0940	0,1001	0,1065	0,1130	0,1197	0,1265	0,1336	0,1408	0,1482	0,1557	0,1634	0,1712	0,1791
14	0,0769	0,0826	0,0885	0,0947	0,1010	0,1076	0,1143	0,1213	0,1284	0,1357	0,1432	0,1509	0,1587	0,1666	0,1747
15	0,0721	0,0778	0,0838	0,0899	0,0963	0,1030	0,1098	0,1168	0,1241	0,1315	0,1391	0,1468	0,1547	0,1628	0,1710
16	0,0679	0,0737	0,0796	0,0858	0,0923	0,0990	0,1059	0,1130	0,1203	0,1278	0,1355	0,1434	0,1514	0,1596	0,1679
17	0,0643	0,0700	0,0760	0,0822	0,0887	0,0954	0,1024	0,1096	0,1170	0,1247	0,1325	0,1405	0,1486	0,1569	0,1654
18	0,0610	0,0667	0,0727	0,0790	0,0855	0,0924	0,0994	0,1067	0,1142	0,1219	0,1298	0,1379	0,1462	0,1546	0,1632
19	0,0581	0,0638	0,0698	0,0761	0,0827	0,0896	0,0968	0,1041	0,1117	0,1195	0,1276	0,1358	0,1441	0,1527	0,1613
20	0,0554	0,0612	0,0672	0,0736	0,0802	0,0872	0,0944	0,1019	0,1095	0,1175	0,1256	0,1339	0,1424	0,1510	0,1598